

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO-584481-III/08/LN

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa,

11/09/2007

Pan
Donald Tusk
Prezes
Rady Ministrów

Wielce Łanowy Panie Premierze

Działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) chciałbym uprzejmie przedstawić Panu Premierowi stanowisko w kwestii konieczności szybkiego wdrożenia zmian w systemie emerytalnym służb mundurowych.

Zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 ze zm.) oraz art. 12 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 68 ze zm.) emerytura przysługuje policjantowi (żołnierzowi, funkcjonariuszowi) zwolnionemu z zawodowej służby, który w dniu zwolnienia z tej służby posiada 15 lat służby. Zatem jedynym warunkiem nabycia prawa do emerytury przez żołnierza zawodowego i funkcjonariusza służb mundurowych jest 15-letnia wysługa lat w służbie oraz zwolnienie ze służby, natomiast żadnego znaczenia nie ma wiek uprawnionego. W rezultacie uprawnienia emerytalne nabywają osoby w relatywnie młodym wieku, które z reguły kontynuują działalność zarobkową przy zachowaniu prawa do wypłaty co najmniej połowy świadczenia. Z posiadanych danych wynika, że w 2008 r. wśród nowoprzyznawanych emerytur wojskowych mniej niż połowę (47%) stanowiły świadczenia przyznane z tytułu wysługi wynoszącej ponad 25 lat, podczas gdy w 2002 r. ten wskaźnik wynosił ponad 63%. Ponad 7% nowoprzyznanych w 2008 r. emerytur wojskowych przyznano z tytułu minimalnej wysługi 15 lat służby (w 2002 r. - 2%).

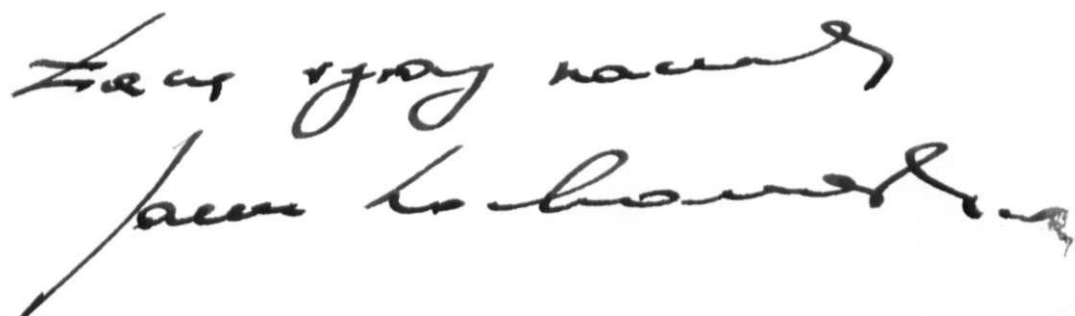
Aktualne i prognozowane warunki demograficzne i gospodarcze spowodowały konieczność zreformowania systemu emerytalnego w Polsce, w szczególności poprzez podniesienie wieku emerytalnego i ewolucyjną likwidację uprawnień do wcześniejszej emerytury. Założenie to zostało zrealizowane jedynie w odniesieniu do powszechnego (pracowniczego) systemu, obowiązującego od 1 stycznia 1999 r. Przyjęto jako powszechnie obowiązujący wiek emerytalny na poziomie 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn, uzależniając jednocześnie prawo do gwarantowanego minimalnego poziomu emerytury w nowym systemie od spełnienia warunku posiadania minimalnego stażu ubezpieczenia (20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn).

W dalszym ciągu obowiązują w systemie ubezpieczeń społecznych odrębne systemy emerytalne górników, rolników i służb mundurowych, zawierające rozwiązania niedostosowane do uwarunkowań społeczno-gospodarczych. Utrzymanie dotychczasowych rozwiązań zawartych w tych systemach emerytalnym spowoduje dalsze drastyczne pogorszenie stanu finansów publicznych.

Zaopatrzenie emerytalne funkcjonariuszy służb mundurowych powinno być traktowane jako integralna część systemu ubezpieczenia społecznego. Ocena szczegółowych rozwiązań zawartych w tych systemach, z punktu widzenia konstytucyjnych zasad równości i sprawiedliwości społecznej, nie może więc być kwestionowana okolicznością, że rozwiązania te mają swe uzasadnienie w "specyfice" danego systemu (por. orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 września 1997 r. sygn. akt K 25/96, OTK ZUNr3-4, poz. 36).

System ubezpieczeń społecznych powinien mieć w zasadzie powszechny i jednolity charakter. Z tych względów regulacja uzależniająca nabycie prawa do emerytury przez funkcjonariuszy służb mundurowych jedynie od spełnienia warunku wysługi (15 lat w służbie) pozbawiona jest - moim zdaniem - racjonalnego uzasadnienia i może nasuwać wątpliwości konstytucyjne. Ponadto analiza systemów emerytalnych służb mundurowych obowiązujących w niektórych innych państwach unijnych lub NATO wskazuje wyraźnie, że obok wydłużenia okresu służby konieczne jest wprowadzenie granicy wieku emerytalnego oraz wydłużenie okresu służby, z którego ustalana jest podstawa wymiaru świadczenia. Niezbędne jest także zróżnicowanie warunków nabywania prawa do emerytury w zależności od rodzaju służby.

Przedstawiając powyższe uprzejmie proszę Pana Premiera o zajęcie stanowiska w kwestii przewidywanych zmian systemu emerytalnego służb mundurowych oraz terminu ich wdrożenia.

Janusz Onyszkiewicz